

UE: universalisme de barri

La UE es va construir després que dues guerres mundials assolessin el continent. En els temps de la seva fundació, fa uns seixanta anys, la vocació europea no va ser construir una altra potència vuitcentista, sinó una entitat que evités una nova confrontació bèl·lica i es transformés en un actor integrat internament i amb important pes internacional.

L'èxit de la UE en el manteniment de la pau interna resulta incontestable, així com haver estat una bona opció en termes de mercat compartit. Tanmateix, el procés europeu s'està fent des d'unes bases que a la pràctica impedeixen fer allò que es diu defensar. Hi ha una gran distància entre el que la UE diu i el que realment es comprova que fa. Vol ser una organització postnacional, però segueix ancorada en una lògica merament interestatal. Mostra una voluntat de legitimar-se a través de l'apel·lació a valors morals molt abstractes, però mostra repetidament a la pràctica un decebedor conjunt d'universalismes de barri.

Avui sembla clar que la ampliació de la UE fins als 28 socis actuals s'ha fet precipitadament. És un procés que ha resultat contradictori amb l'objectiu de construir una integració econòmica i política travada. El resultat és una organització que vol ser in-

novadora, però que ha esdevingut molt barroca en la seva legislació, institucions i procediments, des de clars déficits d'operativitat i de legitimació. La UE s'ha convertit en una organització que diu anhelar un futur davant del qual no deixa de posar inconvenients pràctics. Malgrat la seva habitual retòrica de grans paraules, les perspectives resulten poc clares a nivell intern i a nivell internacional.

En termes institucionals, sobra burocràcia i falta govern. Sobren déficits de legitimitat i falten projectes d'integració i lideratge col·lectiu. Sobra Consell i falta Comissió. Sobren requeriments d'unanimitat en el Consell i falta una Comissió legitimada en termes democràtics i electorals que es pugui qualificar de govern comunitari.

També sembla clar que la unió monetària s'ha fet irracionalment ja que no ha pogut comptar amb altres regulacions comunes prèvies en els àmbits polític i fiscal. Sobren dogmatismes en els objectius del deute i del déficit i falten una fiscalitat comuna i un volum pressupostari (la xifra actual al voltant de l'1% del PIB resulta ridícula tenint en compte els objectius dels tractats).

També cal replantejar la política internacional de la Unió. Les expectatives que alguns preveien a inicis dels anys noranta no s'han complert. De la bipolaritat de la guerra freda s'ha passat a una multipolaritat en

construcció de la qual encara no sabem de quants pols consta ni el seu pes relatiu. S'han comès errors estratègics. Pel flanc oriental no s'ha produït la dilució progressiva de l'especificitat de Rússia com a potència ni la seva creixent integració en la lògica occidental. El miratge va durar només una dècada. Malgrat les seves dificultats internes, Rússia torna a ser avui una potència que reivindica el seu paper hegemònic o influent en territoris d'Ucraïna, del Caucas, de l'Àsia

La Unió Europea no disposa avui d'un projecte de reforma i els europeistes no tenim líders

central, així com a Síria i l'Orient Mitjà.

El fracàs i la inoperància de la UE resulten escandalosos en el tema dels refugiats. És tracta d'una qüestió que fa sentir vergonya a molts ciutadans europeus quan, indignadament atònits, veuen unes imatges dramàtiques de famílies que fugen d'una guerra (Síria) que Occident ha estat incapaç de gestionar. Unes imatges que reflecteixen una manca de voluntat de decisió (de la UE i de part dels estats membres).

El contrast entre el nombre de refugiats que es diu que s'acollirà i les ridícules xifres que arriben als estats europeus (prop de 400 vegades menys) semblen increïbles pel cinisme que suposen. I es repeteix una estratègia pràctica: primer mostrar indiferència i una clara manca de decisió i energia deixant passar temps a veure si el tema es dilueix; posteriorment, quan es veu que el tema va amplificant-se s'escenifica un acord d'ajudes econòmiques; finalment, les ajudes que acaben arribant són molt més escasses i es gestionen amb problemes d'eficàcia i d'eficiència.

A més, els estats membres orientals ni tan sols fan cas a les tímides posicions de la Comissió. Schengen en perill. I l'extrema dreta reforçant-se en bona part dels estats. Sense política col·lectiva mana el capital a escala internacional i els provincianismes parroquials a escala d'estats membres.

La manca de pes converteix la UE en un actor internacional decebedor. No resulta estrany que a les cancelleries i ambients diplomàtics del món s'expliquin acudits sobre la UE. L'entusiasme entorn la UE fa anys que s'està diluint i les esperances d'esdevenir un referent internacional s'estan evaporant. La Unió no disposa avui d'un projecte de reforma. I els europeistes no tenim líders. A curt termini no hi ha massa motius per un optimisme racional. ●